

O lapačích světla, nahé modelce i výročí designu na fakultě textilní se Svatoslavem Krotkým

18.12.2022 - Adam Pluhař | Technická univerzita v Liberci

O studiu na unikátní fakultě, jaká nemá svým záběrem v Evropě obdoby si vedoucí výtvarného oddělení katedry docent Krotký povídal s T-UNI.

Vezměme to popořádku. Katedra designu letos slaví třicet let a vy jste stál u jejího zrodu. Jak na tu dobu vzpomínáte?

Jsou to krásné roky, i když to zpočátku pro mě bylo lehce dobrodružné. Vezmu to trochu obšírněji. Na začátku devadesátých let to Fakulta textilní neměla jednoduché, protože došlo k poklesu studentů textilních technologií. Tehdejší prorektor Fakulty textilní VŠST Radko Kovář se ale inspiroval v Anglii, kde se potýkali se stejnými potížemi a kde tehdy odliv pomohl zastavit výtvarný směr studia. Prorocky oslovil profesora Mrázka, který tehdy vedl ateliér Textilního designu na UMPRUM - já jsem ji ostatně také vystudoval - a vypracovali studijní program. Když ho ministerstvo schválilo, oslovili mě, jestli bych na nové katedře nechtěl učit. Upřímně se přiznám, že to byl pro mě trochu šok.

Proč?

Do té doby jsem nikdy neučil a ani jsem si to neuměl představit. Navíc mě zarazil navržený studijní program - bylo tam spojení výtvarného umění s technikou a technologií. To spojení bylo poměrně značné a dost zaměřené ve prospěch technologie. Té výtvarné části tam bylo méně, než bych očekával. Vždyť jsem byl vystudovaný výtvarník. Zároveň to od začátku bylo spojení textilního a výtvarného oděvnictví do jednoho ateliéru. To byla další věc, jež nebyla běžná a vlastně není ani dnes. Tomuto zvláštnímu spojení jsem se také trochu podívoval. Nicméně pozdější vývoj ukázal, že to byla velmi dobrá myšlenka. Úzká spolupráce textilního vzorování s oděvem se velmi vyplácí, protože oděv bez vzoru si ani nedovedeme představit.

Tento rok si katedra designu připomíná 30 let. Má obor stále co nabídnout?

Myslím, že nabízí čím dál víc. Nesmírně se totiž rozšířila naše fakultní technologická a technická základna. Máme možnost využít nových technologií pro vzorování a pro práci s textilem a zároveň vše převést do oděvu. Pravdou je, že tady na původně výhradně technicky zaměřené fakultě si na nás umělce museli zvyknout. Dnes je tu ale už vzájemná spolupráce stoprocentní.

Co namátkou využíváte za technologie?

Těch možností je mnoho. Je to třeba otázka textilního tisku. Když jsme na katedře začínali, zařídili jsme si klasický sítotisk. Dnes už můžeme využívat sublimační, přímý nebo elektronicky ovládaný tisk. A vše mohou studenti ve své tvorbě využít při vzorování textilu nebo vymýšlení oděvů. Máme úžasné možnosti v pletařských technologiích. Příležitost vyrobit si pleteninu tak, jak to člověk zrovna cítí a hned ji využít v oděvu je naprosto jedinečná. Další obrovskou příležitostí je realizace v technologii tkalcovství. Můžeme pomocí elektronického žakáru vyvzorovat materiál podle návrhu studentů a dál jej využít pro oděv. Naposledy jsme této možnosti využili v roce 2021 a vzniklou kolekci jsme s úspěchem předvedli na několika přehlídkách - ať už to bylo na Mercedes Benz Prague

Fashion Week nebo během prestižního Paris Design Week 2022. Naši studenti byli u celého procesu – od technologického zadání až po realizaci. Nové technologie nám otevřely obrovské možnosti a podobné spojení nemohou nabídnout oděvní ateliéry na jiných vysokých školách. Nové technologie ve spojení s výtvarnými směry jsou jedinečnou cestou.

Proslul jste výtvarným zpracováním nanotechnologií. Co vás na nich oslovilo?

Nanotechnologie jsem viděl poprvé na přelomu tisíciletí na katedře netkaných textilií a upřímně mě uchvátily. I když je pravda, že práce s nimi není jednoduchá a má řadu úskalí. Jsou to kupříkladu materiály velmi nestabilní. Pro mě ale měly ohromný výtvarný potenciál. Udělal jsem z nich řadu věcí, z nichž mám radost. Říkám jim „lapače světla“. Jsou to takové pavučinky, které se dokáží přilepit na materiál a na světle vypadají úžasně.

Dokonce jste je použil jako oděv pro nahou modelku. V tom jste byl zcela jistě první na světě.

To je pravda. Kolem roku 2016 jsme se s docentem Pokorným bavili o tom, že by se tímto způsobem dalo obalit cokoli, vlákna přilnou k jakémukoli povrchu. Bylo to také podmíněno tím, že světlo světa spatřila technologie zvláknování střídavým proudem. No a od toho už byl jen krůček k tomu, spojit výtvarně zajímavá nanovlákná s krásou ženského těla.

Tedy to bylo docela odvážné a sklidil jste za tento výtvarný počín i kritiku, vidíte?

Ano, určitou nevoli jsme sklidili. Tuto, dalo by se říci performanci jsme předvedli při výročí katedry v prostorách univerzitní auly. Asi ani nepohoršovalo to skoro nahé děvče, ale jisté znevážení oděvnictví. Jako bychom říkali, že klasický oděv už nebude potřeba, protože jej vyrobíme jinak. Patrně určitým lidem vadilo i to, že to je znevážení technologie výroby nanovláken. Měli pocit, že to není seriózní. Pro mě to nebylo nic kontroverzního nebo provokativního. Jen jsem ta zajímavá nanovlákná uchopil z pohledu výtvarníka.

Možná jste tím principem nastříkaných šatů inspirovali módní značku Coperni. Umělci během letošního Pařížského týdne módy nastříkali na nahou Bellu Hadid bílé šaty. Co myslíte?

Toho bych si považoval, ale asi to tak nebude (smích). Ale je to hezká shoda.

Už dvacet let funguje v Jablonci nad Nisou univerzitní Galerie N. Jak významná pro celou katedru galerie je?

Je to naprosto úžasná věc. Myslím, že celá univerzita stále význam galerie nedoceníla. Možná je to i tím, že je galerie situovaná do Jablonce, který je z kampusu přeci jen trochu dál. Ale je skvělé, že dává možnost představit tam studentské práce, tedy semestrální nebo bakalářské, stejně jako díla zahraničních studentů nebo výtvarníků z oborů jako je textil, oděv, sklo a šperk. Některé výstavy mají zahraniční přesah – například výstava Schmuck Wanderer měla zahraniční přesahy a putuje světem. Pro studenty je také bezvadné vystavovat v profesionálním výstavním prostoru. Pro většinu z nich je to první možnost výstavy v galerii.

Proměnili se za dobu, co tu působíte, studenti? Jejich vnímání světa, jejich asertivita...

Samozřejmě, že se proměnili, katedrou už za těch třicet let prošlo na 900 studentů. Ale nechci to hodnotit. Jsou pořád skvělí, protože jsou mladí a mají spoustu nápadů. Každá generace si přináší něco nového. Chci ještě zmínit, že naši katedru obohatilo i to, že v roce 2002 vznikl obor skla a šperku a přilákal další nadané studenty. Spojení šperku s oděvem a vůbec nový pohled na šperk

znamená pro katedru velký přínos. A sklo jako interiérová záležitost souzní s interiérovým textilem. Takže se vzájemně doplňujeme.

Už mi to zní jako klišé, ale přesto se zeptám. Jaké je uplatnění absolventů ve srovnání s tou ohromnou asijskou konkurencí?

Textilnictví u nás rozhodně není v úpadku, i když ta velkovýroba je opravdu v Asii. Ale je tu velké množství textilních firem, které využívají moderních technologií, dělají vlastní výrobky a potřebují nejen naše technologie, ale i umělce. Já jsem přesvědčen o tom, že význam těchto firem bude narůstat. Už kvůli většímu důrazu na ekologii. Vždyť je příšerné, jak se vozí kamiony oblečení z jednoho konce světa na druhý. Tato generace už bude smýšlet daleko ekologičtěji než ta naše. Stále víc se také daří menším návrhářům. Nové technologie také umožňují rychle vytvořit a převést návrh do realizace. A textil bude potřeba vždy. O jeho budoucnost u nás se nebojím.

Jaké je uplatnění absolventů? Vzpomenete si na některé absolventy, kteří se věnují oboru a jsou úspěšní?

Máme spoustu úspěšných absolventů. Často mají buď butiky, oděvní značky nebo pracují pro firmy. Nemohu je samozřejmě jmenovat všechny, tak jen pár jmen. Denisa Nová je módní návrhářka, jejíž práce jsou na trhu pod značkou DNB již od roku 1999. Absolvent Martin Havel navrhuje úspěšně oblečení jak pro ženy, tak pro muže. A nezaměřuje se jen na efekt, ale je pro něj důležité i pohodlí a „nositelnost“ v běžném životě. Oděvní značku Alešbáry tvoří autorský pár Bára Šeligová a Aleš Šeliga, přičemž rodinné kořeny ateliéru sahají až do první republiky. Designéři studia na tuto tradici navazují, propojují ji s budoucností české módy i nejnovějším vývojem ve světovém designu. Každý rok ateliér představuje novou kolekci. Z absolventů, kteří se věnují neoděvní tvorbě mě napadá třeba Gabriela Půstková, která tvoří autorské tapiserie.

Proč byste studenti měli studovat na katedru designu?

Protože mají možnost své výtvarné vize převést do konkrétního materiálu. A zjistí, že jejich vize se skutečně dají zhmotnit. A také proto, že je to na katedře bude bavit.

Adam Pluhař

Doc. ak. mal. Svatoslav Krotký

(*1942)

Vedoucí výtvarného oddělení Katedry designu Fakulty textilní TUL.

V letech 1957–1961 vystudoval Střední průmyslovou školu strojní v České Lípě, v letech 1969–1975 absolvoval VŠUP Praha, atelier textilu. V roce 2009 se habilitoval na Vysoké škole výtvarných umění Bratislava.

Svatoslav Krotký se věnuje se autorské tapiserii a malbě. Vytvářel textilní design v oblasti textilního tisku pro „Dílo“ „Umělecká řemesla“, „Výtvarná řemesla“ a nyní se věnuje uplatnění textilu v interiéru. Byl členem skupiny „Žararaka“ a skupiny „ART-I-UM“. Od roku 1992 pracuje na Fakultě Textilní Technické univerzity v Liberci na Katedře designu, kde se kromě výuky zaměřuje na textilní design a věnuje se výtvarnému zpracování nanovláken.

<https://tuni.tul.cz/a/o-lapacich-svetla-nahe-modelce-i-vyroci-designu-na-fakulte-textilni-se-svatoslavem-krotkym-144511.html>